

I DETTA NYHETSBRUV

- [Intresset för bredband på landsbygden ökar](#)
- [Regionalt engagemang för byanät](#)
- [Vad händer när nätet är färdigbyggt?](#)
- [Stödförordning antagen](#)
- [Generalcitaten](#)
- [Frågor och svar: Kommunal borgen](#)
- [Nyckeltalssammanställningen fortsätter](#)
- [Ny studie: Bredband stärker landsbygden](#)
- [Markersättning vid försäljning av nätet](#)
- [Byanät riskerar bli återbetalningsskyldiga](#)
- [Könsfördelning hos fiberföreningar](#)
- [Byanätsforums utveckling](#)
- [Nätfokus – Fem frågor till ett byanät](#)

Intresset för bredband på landsbygden ökar

Många frågor och intresseanmälningar under sommaren

Fem månader efter starten av Byanätsforum fortsätter vi att växa. Fiberföreningar från hela landet ansluter sig för att söka vägledning eller bidra med egna erfarenheter och ge andra vägledning. Möjlighet finns för anslutna fiberföreningar att hålla sig informerade om vad som händer på området. Med 250 medlemmar utgörs forumet av en gedigen bas av ekonomiska föreningar, samfälligheter, privatpersoner och aktiebolag.

I detta fjärde nyhetsbrev försöker vi summera upp det mest relevanta som hänt under sommaren. Utrymmet är begränsat och det som vi kan paketera här är bara en bråkdel av det som pågår, planeras eller redan gett avtryck lokalt. I Facebookgruppen är nyhetsflödet mer kontinuerligt. Det ger också er möjlighet att snabbt reagera, agera och kommentera den utveckling av bredband på landsbygden som vi just nu befinner oss i.

Kontakta oss gärna på www.byanätsforum.se eller skicka ett mail till byanätsforum@bredbandsforum.se.

Patrik Sandgren

Projektledare Byanätsforum

Regionalt engagemang för byanät

Länsstrategier kan vara till hjälp för byanät

Post- och telestyrelsen (PTS) följer regelbundet upp hur bredbandsarbetet utförs regionalt och lokalt. Bakgrunden är att en god kunskap om hur tillgängligheten till bredband ser ut i olika delar av landet krävs för att kunna hantera det strategiska arbetet med att tillgodose bredbandsbehoven.

PTS senaste uppgifter visar att arbetssättet, organisationen och ambitionsnivån för att hantera de frågor som rör bredband och som ligger inom länsstyrelsernas respektive regionernas ansvarsområden, skiljer sig åt. I 17 av 21 län finns exempelvis en bredbandsstrategi. Att ha en strategi ger en högre aktivitet på bredbandsområdet. Samtidigt är det slående att innehållet varierar kraftigt. Detta märks särskilt tydligt i synen på landsbygden och vilka målsättningar som finns utanför tätorter.

En särskild identifierad utmaning hos flertalet län är att fiberutbyggnaden hanteras av ideella krafter på landsbygden. Byalagen behöver god kompetens samt likviditet för att klara nätbyggnationen. Sistnämnda gör att stödmedel är en fortsatt en viktig faktor för att utbyggnad ska komma till stånd.

Figur. Förekomst av strategi på länsnivå och ökning i bredbandstillgång 2010-2014

Län	2010	2013	2014	Ökning 2010- 14	Strategi
Gotlands län	12%	40%	52%	39%	2012
Örebro län	30%	59%	63%	33%	2011
Stockholms län	46%	70%	74%	28%	2013
Västra Götalands län	23%	43%	48%	24%	2012
Uppsala län	31%	44%	52%	21%	2013
Värmlands län	21%	32%	40%	19%	2012
Jönköpings län	21%	33%	40%	19%	nej
Skåne län	30%	43%	48%	18%	2011
Östergötlands län	39%	52%	56%	18%	2011
Gävleborgs län	33%	45%	50%	17%	2012
Kalmar län	17%	29%	34%	17%	2012
Västerbottens län	59%	72%	76%	17%	2014
Hallands län	22%	31%	38%	16%	nej
Norrbottnens län	39%	49%	54%	15%	2013
Södermanlands län	37%	48%	52%	15%	2014
Jämtlands län	28%	38%	42%	14%	2012
Kronobergs län	33%	42%	46%	14%	nej
Västernorrlands län	36%	44%	49%	13%	2014
Blekinge län	21%	27%	33%	12%	nej
Dalarnas län	24%	32%	36%	12%	2013
Västmanlands län	45%	53%	57%	11%	2012

Källa: PTS, 2015

Vad händer när nätet är färdigbyggt?

Beskriv vardagens utmaningar att drifva nät

Det finns en rad olika modeller att sköta planering, byggnation och förvaltningen. Alla modeller har sina styrkor och svagheter.

Byanätsforum är nu intresserad av få en bättre uppfattning kring vilka fördelar, tillika utmaningar, som uppstår när näten går in i förvaltningsfas och verksamheten för fiberföreningen förändras. Vad händer egentligen med intresset när nätet är färdigbyggt?

Som ett första steg förbereds en förstudie. Vi önskar därför komma i kontakt med byanät som skulle kunna tänka sig att delge oss synpunkter på vardagens utmaningar när nätet är färdigbyggt och går in i en driftsfas.

Kontakta oss på byanatsforum@bredbandsforum.se

Stödförordning antagen

Nu är det nära

Regeringen har nu fattat beslut om en bredbandsstödsförordning. Förordningen är den nationella lagstiftning som styr ramverket för stöd. I och med förordningen återstår nu bara att få en föreskrift på plats. En föreskrift ger instruktioner som behövs för att länsstyrelserna ska kunna ta beslut. Föreskriften skrivs av Jordbruksverket som är den sammanhållande myndigheten för landsbygdsprogrammet

Enligt Jordbruksverkets egna uppgifter kommer föreskriften att sändas på remiss till länsstyrelserna för synpunkter. Enligt planen ska länsstyrelserna kunna fatta beslut om stöd för inkomna ansökningar den 10:e oktober 2015.

Förordningen finns att läsa på Byanätsforums hemsida under fliken Informationsmaterial.

Generalcitatet

Om att ha rätt fokus och prioritering

"Vi bekymrar oss inte för hur det byggs i Stockholm, Göteborg eller Malmö. Utan vi ägnar mycket av våra resurser till att säkerställa att man får tillgång till den nya tekniken i glesbygd."

Göran Marby,
Generaldirektör på Post- och Telestyrelsen

Frågor och svar: Kommunal borgen

Vad är tillåtet för att klara likviditeten?

Byanätsforum tar kontinuerligt emot frågor från byanät runt om i Sverige. Alla frågor publiceras på Forumets digitala diskussionssida:

<https://www.facebook.com/groups/byanatsforum/>

En fråga som ofta ställs är om kommunen har möjlighet att gå in som borgenär för att fiberföreningarna ska kunna klara likviditeten. Här kan det konstateras att kommunerna agerar olika.

Sveriges kommuner och landstingsförbund (SKL) gör bedömningen att det inte går att ge ett enkelt och entydigt svar på vad som "faktiskt" gäller. Lagen ger utrymme för bedömning och det måste göras en individuell prövning av förutsättningarna i det enskilda fallet. Bland annat måste svar ges på vem kommunen går i borgen för, vilka villkor som ska gälla och hur en eventuell borgensavgift ska beräknas.

I nuläget förekommer det kommuner som konsekvent avslår alla ansökningar om att stå som borgenär med motiveringen att det strider mot kommunallagen.

I andra kommuner har däremot frågan lyfts upp i fullmäktige. Detta har i flera fall medfört en annan tolkning av vad lagen stadgar och exempelvis inneburit att borgen beviljats

- a. motsvarande stödsumman som fiberföreningarna beviljats.
- b. omfattande hela byggnationen.
- c. Att borgensavgift inte skall debiteras

Det finns även kommuner som tillåter direktlån till byalag mot marknadsmässig ränta i det fall kommersiella banker inte är intresserade av att ge lån eller enbart vill ge lån till relativt sett hög ränta.

Hur agerar kommunen där er fiberförening är verksam? Vad kan göras och vad kan förväntas?

Dela erfarenheter och delta i diskussionen på <https://www.facebook.com/groups/byanatsforum/>

Nyckeltalssammanställningen fortsätter

Lathund för fiberföreningar med koll på kostnader

En av de vanligaste och mest återkommande frågorna som ställs till Byanätsforum är: "Hur mycket kostar det?".

Detta är bakgrunden till projektet "Nyckeltalssammanställningen".

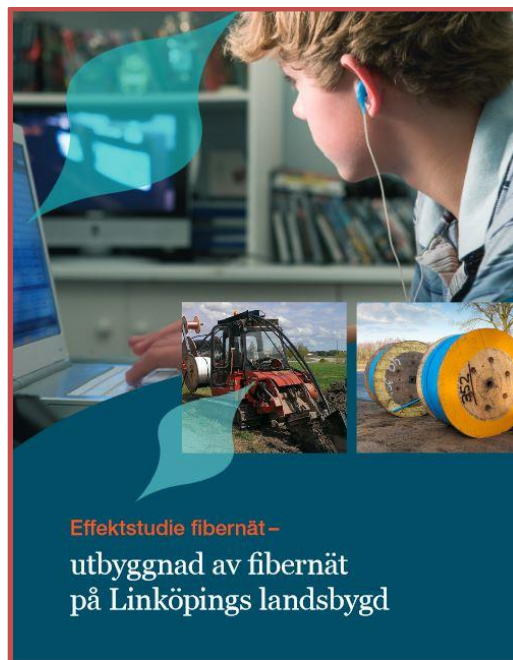
Tanken med sammanställningen är att nyttja kunskapen i landet för att hitta riktvärden för de vanligaste kostnaderna vid bredbandsbyggnation. Nyckeltaken skulle också kunna omfatta schabloner för drift och underhåll av byanät. Med en uppsättning nyckeltal torde det bli lättare för fiberföreningar att fatta beslut och bedöma sin ekonomiska situation. Alla fiberföreningar uppmanas därför att skicka in uppgifter till byanatsforum@bredbandsforum.se och på så sätt bidra till sammanställningen.

De preliminära resultaten kommer att publiceras på www.byanatsforum.se under hösten 2015.

Ny studie: Bredband stärker landsbygden

Fiber ger ökad framtidstro och förutsättningar

Linköpings kommun i Östergötland har under de senaste åren genomfört ett ambitiöst arbete för att fibrera landsbygden och därmed öka möjligheterna för människor att bo och verka i hela kommunen.

Effektstudie fibernät –
utbyggnad av fibernät
på Linköpings landsbygd

Källa: www.linkoping.se

I en ny studie undersöks effekterna av de satsningar som vidtagits. Studien har genomförts av en oberoende forskargrupp vid Linköpings universitet. Resultaten har nu sammanställts och är till stora delar positiva. Bredband i form av fiber har lett till en bättre vardag och en förbättrad framtidstro. Människor upplever till exempel att de fått ökade möjligheter att arbeta hemifrån samtidigt som det också har blivit lättare att driva företag.

Den genomgående frågan i studien är om det varit värt insatserna. Slutsatsen är i detta avseende mycket tydlig:

”Det korta sammanfattande svaret ... är att det finns stöd i undersökningens resultat för att hävda att landsbygdens utvecklingsmöjligheter förstärkts genom fiberutbyggnaden.”

Hela studien finns att läsa på Linköpings kommuns hemsida *Effektstudie fibernät – utbyggnad av fibernät på Linköpings landsbygd*. Den finns också på Byanätsforums hemsida under informationsmaterial.

Markersättning vid försäljning av byanät

Skapa tydlighet kring värdet av intrång

Byanätsmodellen bygger på att de involverade ”bjuder varandra” på ersättning för markintrång. Detta är ett handlingsätt som motiveras genom solidaritet, lokal utveckling och pragmatism.

I takt med att kommersiella aktörer börjat intressera sig för byanät har dock markägare framfört önskemålet att markersättning ska utgå. Detta kräver att ett aktivt val görs från föreningens sida.

I en av del mallar som Byanätsforum använder som inspiration (framtagen av Coompanion) finns ersättning reglerad i §5. Om ersättning ska utgå måste en förändring göras. Nedan ges exempel på hur alternativ skulle kunna se ut

§ 5. Ersättning för intrång

Formuleringsalternativ 1

o Ersättning för intrång utgår inte.

Formuleringsalternativ 2

o Ersättning för intrång utgår med X kronor per meter ledning som läggs ner i marken.

Formuleringsalternativ 2.1

o Ersättningen ska betalas senast tre månader efter att Ledningen tagits i drift.

Formuleringsalternativ 2.2

o Ersättningen enligt ovan utgår endast om Ledningsägaren överlåter Ledningen till annan än en ekonomisk förening i vilken Markägaren är eller kan bli medlem. I förekommande fall skall ersättningen betalas inom tre månader efter överlåtelsen. Ledningsägarens förpliktelse enligt denna paragraf gäller även om nyttjanderätten enligt detta avtal omvandlats till ledningsrätt.

Kansliets kommentar till alternativ 1

Vid ”Formuleringsalternativ 1” godtar markägaren intrånget och nyttjanderätten helt utan ersättning, vilket gäller för all framtid. Även om nyttjanderätten (marupplåtelseavtalet) ersätts med ledningsrätt eller om rättigheten överläts. Att upplåtelsen sker utan ersättning är vanligt när marken upplåts av en fastighetsägare som är eller skall bli medlem i den förening som äger Ledningen.

Kansliets kommentar till alternativ 2

Alternativ 2 i kombination med 2.1 kan väljas när en fastighetsägare vill ha ersättning för intrånget på marken ”direkt”. I regel beräknas ersättningen per meter ledning. Ersättningen betalas lämpligen en viss tid efter att Ledningen tagits i drift. Ersättningen är ett engångsbelopp och påverkas inte om Ledningsägaren

omvandlar nyttjanderätten till ledningsrätt eller överlåter Ledningen.

Alternativ 2 i kombination med 2.2 kan användas när en fastighetsägare, som upplåtit marken med nyttjanderätt utan ersättning till föreningen som äger Ledningen, vill ha ersättning om Ledningen överläts, exempelvis till en kommun eller ett affärsdrivande företag. Ersättningen blir då villkorad och villkoret gäller även om nyttjanderätten omvandlats till ledningsrätt. Fastighetsägaren kan kräva att föreningen betalar den fastställda ersättningen endast om villkoret, dvs att Ledningen överläts, uppfylls. **Denna villkorade ersättningsskyldighet bör noteras i föreningens årsredovisning.**

Byanät riskerar bli återbetalningsskyldiga

Upphandlingsmissar kan stå föreningar dyrt

Enligt uppgift från Skaraborgsbygden har länsstyrelsen aviserat att byanät kommer att återkrävas på bredbandsstöd. I första hand har kraven riktas mot större föreningar som valt att bygga sina bredbandnät i samarbete med kommunen och där det saknas dokumentation på hur upphandlingar genomförts. Återbetalningskraven varierar i storlek men rör sig i snitt mellan 1000 och 2000 kronor per hushåll. Frågan är ännu inte avgjord.

Kansliets kommentar

Det som nu sker i Västsverige är synnerligen olyckligt och kan komma att drabba fiberföreningar i hela landet. Sannolikt rör det sig dock om ett litet antal byanät och fokus för kraven förefaller vara avgränsat till de som just brutit i de formella kraven vid upphandling.

Medan misstag aldrig kommer kunna undvikas till full är rekommendationen att i så stor utsträckning använda de mallar som finns tillgängliga (på exempelvis Byanätsforums hemsida under Informationsmaterial) och vara noga med att hålla på formalian när det gäller upphandling.

Könsfördelning hos byanät

Manlig dominans hos fiberföreningsföreträdare

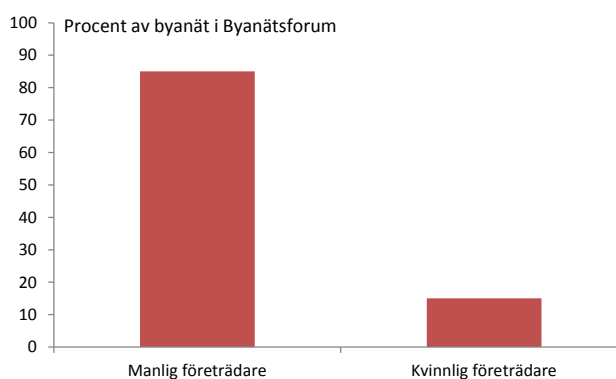
Utvecklingen av fibernät för landsbygden berör alla invånare. I föreningslivet, inte minst vad gäller att utveckla lokala krafter är kvinnor drivande och väljs som företrädare. I fallet med bredband är detta dock inte fallet.

En genomgång av företrädarna hos de byanät som valt att bli medlemmar i Byanätsforum visar att endast 15 procent är kvinnor. I 85 procent av näten är det således en man som registrerats som föreningens första kontaktperson.

Medan det utan tvivel finns en stor involvering från kvinnor inom många byalag är det samtidigt värt att fråga hur denna manliga dominans inom fiberföreningsrörelsen påverkar? Skulle en ökad involvering av kvinnor kunna bidra till att t ex öka anslutningsgrad hos presumtiva abonnenter?

Hur ser det ut i ert byanät? Förs diskussionen redan lokalt? Diskutera digitalt i vår Facebook grupp: <https://www.facebook.com/groups/byanatsforum/>

Figur. Könsfördelning bland företrädare för byanät i Sverige, juli 2015

Källa: Byanätsforum, 2015

Byanätsforums utveckling

Nu över 250 medlemmar

Byanätsforum arbetar med att organisera landets byanät har nu resulterat i ca 250 medlemmar. Av dessa är ca 226 fiberföreningar. Näten finns i 20 av Sveriges län. Listan toppas av Västra Götaland, Värmland och Halland.

Tabell. Antal byanät per län som är medlemmar i Byanätsforum, juli 2015

Län	Antal	Andel
V. Götaland	71	32%
Värmland	25	11%
Halland	14	6%
Västernorrland	12	5%
Gotland	10	5%
Skåne	10	5%
Stockholm	10	5%
Gävleborg	8	4%
Kronoberg	8	4%
Jämtland	6	3%
Kalmar	6	3%
Uppsala	6	3%
Dalarna	5	2%
Örebro	5	2%
Östergötland	5	2%
Södermanland	4	2%
Västerbotten	4	2%
Västmanland	4	2%
Jönköping	2	1%
Norrbottn	1	0%
TOTALT	219	100%

Nätfokus: Fem frågor till Mikael Lundin i Nybergets fiber ekonomisk förening

Dalaföreningen som tog ett historiskt beslut

Nybergets fiber ekonomisk förening återfinns i Dalarna och är i färd med att fibrera landsbygden i Nyberget, Lövåsen och Gustavsbo. Efter år av förberedelser sker nu byggnation av bredband.

Här ger Mikael Lundin, eldsjäl i föreningen svar på ett knippe fiberanstrukna frågor ur ett byanätsperspektiv.

Bild: Mikael Lundin med fiberföreningskollegan Per Erik Kihlstedt drar upp vägen för framtiden

Foto: Mikael Lundin, 2015

Hej Mikael! Vad fick er att börja bygga ett eget bredbandsnät?

Det är mer än tre år sedan vi var några entusiaster som samlades runt byaprojektet och vi resonerade som så att våra byar är den "yttersta utposten" i kommunen och chansen att någon kommersiell aktör skulle bygga nätet var minimal. Samtidigt kunde vi konstatera att

fiberbaserat bredband är framtidens kommunikationsmedia. Dagens trådbundna bredband här är baserat på telenätet, ett nät under avveckling och med tydliga begränsningar. Inte minst sistnämnda framstod som centralt eftersom vårt behov av bredband ständigt ökar.

För oss framstod inte heller trådlösa alternativ som annat än ett komplement. Dels är spektrum en delad resurs och dels har flera av våra byar delar som ligger i radioskugga.

När vi började sondera kompetensen inom bygden kom vi fram till av vi själva faktiskt borde ha det som krävs för att kunna bygga ett nät. Lokalt finns god kunskap inom teknik, ekonomi och projektledning. (se sammanställning i tabellform på nästa sida)

Mot bakgrund av ovanstående satte vi igång och förprojektera. Därigenom fick vi snart bilden av att vi med bredbandsstöd (från landsbygdsprogrammet) skulle kunna genomföra byggandet till en rimlig anslutningskostnad för den enskilde fastighetsägaren. Dessvärre "missade" vi bidragen i förra vändan av landsbygdsprogrammet, främst på grund av att de medel som fanns avsatta för Dalarna snabbt tog slut. I efterhand visade det sig dock att ett stort antal beviljade projekt här i Dalarna inte kunnat genomföras då den ekonomiska planen de baserat aktivitet på inte höll. Det ska också påpekas att Länsstyrelsen, i den nya vändan, valt att sänka stödnivåerna samtidigt som reglerna ändrats.

För att kunna genomföra projektet på stabil grund drog vi slutsatsen att vi måste säkra finansieringen. Detta gjorde vi genom bindande anslutningsavtal på 25 000 kr, en summa vi bedömde var en brytpunkt för den enskilde fastighetsägaren.

Vår strategi är nu att bygga innan "alla" får beslut om bidrag och konkurrensen minskar med ökade kostnader som följd. Vi bygger med stöd av kommunal borgen i väntan på kommande bidrag.

Hur stort är ert nät idag?

Nätet omfattar byarna Nyberget-Lövsåsen-Gustavsbo i de skönaste delarna av Dalarna. 106 fastigheter varav 54 är medlemmar (31 är permanentboende och 23 fritidsfastigheter). Vi har en anslutningsgrad på 50 procent. För permanentboende är den hela 75 procent. Nätet omfattar totalt 60 anslutningar (varav en hyresfastighet) och 11 km schakt.

Vad har varit den största utmaningen?

Vår största utmaning har varit att mobilisera all den kunskap som krävs för att kunna bygga och driva ett fibernät; tekniskt, ekonomiskt och juridiskt. Vi har dessutom behövt hantera myndighetsutövning och upphandlingsregler, samt att få till en ekonomisk plan som håller. Alla moment tar väldigt mycket ideell tid och väldigt många olika kompetenser som måste lira tillsammans.

Vilka är de viktigaste lärdomarna till andra byanät?

Från vårt arbete finns i nuläget tre viktiga lärdomar som vi gärna delar med oss av:

1. För det första är det en stor vinst i att tidigt skriva **bindande avtal** med fastighetsägarna som grund för den ekonomiska planen som bredbandsprojektet vilar på. Det ger stabilitet
2. För det andra finns mycket att vinna på att ta stöd av andra föreningar och aktörer som redan har gjort "resan". På så sätt slipper man "uppfinna allt själv". Här är det särskilt viktigt att ha ett **bra samarbete och dialog med kommunen.**
3. För det tredje blir genomförandet lättare med en noggrann projektering/budgetering för att få grepp på alla kostnader. **Kostnadskontroll** är A och O.

Vad är nästa steg?

Vi håller på med upphandlingen av kommunikationsoperatör vilket också i sig är en utmaning. Konkurrentens är inte stor och det finns inte många som står i kö för att få leverera signaler i vårt nät.

Vår vilja är att driva nätet i egen regi så vi ska börja titta hur det ska göras på bästa sätt.

Tabell. Identifierade kompetenser som bedöms behövas i ett byalag för att lyckas med bredbandsprojekt

Teknik

Teleteknik
Anläggningsteknik
Projekteringsteknik

Lokalkännedom

Personer
Landskap

Marknadsföring

Försäljning
Argumentation

Ekonomi

Kalkyl
Moms
Likviditetsplanering
Kredit – Bank – Säkerheter
Redovisning och bokslut

Juridik

Markrätt
Avtalsjuridik
Offentlig upphandling
Föreningsjuridik
Förhandlingsteknik

Arbetsledning

Styrning av projektet
Samordning av aktiviteter
Hantering av entreprenörer

Datakunskap

Databaser
Kalkylprogram

Ordbehandling

Informationshantering

Se till att alla har den info som de behöver de
Förmåga att uttrycka sig
Hantera "snedseglare"

Källa: Nybergets fiber ekonomisk förening, 2015

Om Byanätsforum

Byanätsforum är ett initiativ från regeringens Bredbandsforum. Målet med Byanätsforum är att förenkla för byanäten i Sverige.

Om nyhetsbrevet

I nyhetsbrevet samlar Byanätsforums nyheter om arbetet med bredband på landsbygden

Har du fått nyhetsbrevet från

byanatsforum@bredbandsforum.se?

Vill du inte ha det framöver vänligen hör av dig till byanatsforum@bredbandsforum.se